

УДК 811.161.2'42

Наталія РУЛЬОВА,  
Чернівецький національний університет  
імені Ю. Федьковича,  
Чернівці (Україна),  
[ikum@chnu.edu.ua](mailto:ikum@chnu.edu.ua)

## НЕОФІЦІЙНЕ НАЙМЕНУВАННЯ ОСОБИ ЯК ЗАСІБ ВИРАЖЕННЯ ГУМОРУ

**Ключевые слова:** антропоним, апеллятив, имя, индивидуальные прозвища, притяжательные производные, отапеллятивный антропоним.

**Рулёва Н. Неофициальная наименование личности как средство выражения юмора.**

В статье анализируется неофициальная (народно-бытовая) система наименования личности, так как она ещё недостаточно исследована, особенно в теоретическом аспекте. Уличные наименования – не менее перспективное поле для исследований рядом с фамилиями, личными именами, диалектизмами.

В украинской ономастике можно выделить три этапа, когда возник интерес к прозвищам. Первый этап – конец XIX века, второй период принадлежит семидесятым годам XX столетия, третий этап – начало XXI столетия.

Традиционным источником образования прозвищ есть прилагательные, отприлагательные дериваты и другие атрибутивные названия. К этой группе относим прозвища, образованные от названий за индивидуальными признаками. Индивидуальный признак может быть положительным или отрицательным. Много этих прозвищ образовалось от наименований за внешними признаками или внешними дефектами человека, наименований, которые указывают на черты характера или поведения, умственные способности и внутренний мир человека и т.п.

Неофіційні найменування займають чільне місце в лексичному складі сучасної української мови. Збирання та вивчення їх розкриває потужну словотворчу фантазію народу, величезні потенційні можливості антропонімійної системи української мови, відіграє чималу роль у виявленні шляхів формування особових назв України на різних етапах розвитку.

Антропонімійна система української мови репрезентована як офіційними онімами (прізвищами, іменами, патронімами), так і неофіційними (побутовими варіантами імен, прізвишками, або вуличними назвами). Однак якщо кодифіковані антропоніми вивчено вже досить детально, є спеціальні ґрунтовні студії, то неофіційна (народно-побутова) система називання дослідження ще недостатньо, особливо в теоретичному аспекті. Вуличні назви – не менш перспективне поле для досліджень поряд із прізвищами, особовими іменами, діалектизмами. Невипадково П.Чучка зазначає: „Ми дивимося на прізвиська як на розкішний запо-

відник, у якому ще повнокровним життям живе те, що поза ним, в інших антропонімних класах, давно вже безповоротно відійшло в забуття”<sup>21</sup> Крім того, прізвиськова система містить концентровану інформацію про лінгвоментальну та етнокультурну специфіку українців, тому цей напрям передбачає комплексне опрацювання регіональних антропоніміконів, тобто їх системи вивчення.

Власні особові імена, прізвища людей були об’єктом вивчення багатьох дослідників, а прізвиська не були предметом посиленої уваги.

В українській ономастиці можна виділити три етапи, коли виникало зацікавлення прізвишками. Перший етап – кінець XIX ст., другий період належить сімдесятим рокам XX ст., третій етап – початок XXI ст.

Зв’язок між особовим ім’ям, прізвишком та прізвищем людини досліджувався у працях А. Степовича, М. Сумцова, В. Охрімовича, І. Франка, О. Соболевського, О. Селіщева, В. Чичагова, Р. Сіміної, О. Суперанської,

А. Мирославської, В. Сімовича, Ю. Редька, І. Сухомлина, М. Демчук, Г. Бучко, Л. Гумецької, В. Чабаненка, В. Німчука, Р. Керсти, П. Чучки, М.Худаша, І. Єфіменко, І. Желзняк, Р. Осташа, С. Пахомової-Медвідь та багатьох ін.

У сучасних лінгвістичних студіях питання українського прізвиськотворення активізувалося дослідженнями Г. Аркушина, Г. Бучко і Д. Бучка, О. Вербоєцької, Г. Ліщинської, М. Лесюка, М. Наливайко, Н. Федотової та ін.

Аналіз неофіційних найменувань вимагає чіткого розмежування, які саме антропоніми до них потрібно зараховувати і якими термінами називати. В ономастиці немає єдиної загальноприйнятої дефініції, яка б повно окреслювала семантику *прізвиська*. Неоднорідне трактування знаходимо в працях ономастів: „Прізвиська представляють неофіційні найменування людей, присвоєні їм співвітчизниками (сусідами, товаришами по роботі, навчанні і т.д.); „якщо до XVII ст. термін *прозвисько* використовували як рівноцінний синонім до терміна *особове ім'я*, то з XVII ст. його більше використовували в значенні додаткового другорядного іменування особи, здебільшого даного в жарт, в насмішку<sup>1</sup>.

Найдавніші прізвиська – це ті, які виникли в результаті „пересування” дохристиянського імені на друге місце після календарного (між ними в офіційних документах могло стояти ще ім'я батька). У записках XV-XVI століть зустрічаємо: Михайло *Неук*, Івашко *Близнець*, Васько *Біда* та інші (до речі, прізвиськами, а потім і прізвищами ставали також календарні імена на зразок сучасного Петро, Юрко). Явно дохристиянськими іменами, а пізніше прізвиськами – уточнюючими найменуваннями людини до появи прізвищ – були такі слова (нині прізвища), як: *Буркало, Зубар, Міняйло, Нудьга, Нечай, Потягайло, Мороз* та ін. Досліджуючи літописи, можна стверджувати, що прізвиська були так звані „привілеєм” найнижчих чи найвищих верств населення, бо і в них були некалендарні імена; крім того, вони мали і прізвиська, які певним чином їх характеризували: *Буй Тур Всеволод, Яр Тур Всеволод* у „Слові о полку Ігоревім” – це складене найменування, куди входять: князівське особове ім'я Всеволод, епітет-характеристика (*буй* – буйний, сміливий, *яр* – „ростний”, гарячий) і Тур – прізвисько князя. Прізвиськом галицького князя Ярослава було слово Осмомисл. Прізвиськами були слова „*Грозний*”, „*Тишайший*”, „*Темний*” у московських князів, бо вони не передавалися нащадкам, а позначали лише одну людину.

Кожне, навіть найдавніше прізвисько, коли його давали, щось означало: спочатку це було друге ім'я, яким людину постійно називали, пізніше – яскрава риса характеру чи зовнішності, якась помітна риса чи подія в житті людини. Влучна назва, дана одній людині, може бути повторена в тотожній ситуації (*Приймак, Лисий, Біловус*), а пізніше перейшли з прізвиська у прізвище (уже незалежно від наявності чи відсутності ознаки „бути в приймах”, „мати лисину”, „мати не чорні, як у більшості, а білі вуса”). Пізніше це прізвисько або забувалось, або відходило разом з людиною, або ставало прізвищем.

Прізвисько, належачи до класу власних імен, виконує номінативно-ідентифікаційно-диференціальну функцію. Воно, як і інші слова-знаки, має багату гаму відтінків – від інтимно-лагідних до різко принизливих.

Прізвиська даються і в дитячому, і в юнацькому віці, але особливо – в зрілому, особам різних національностей та станів, особам обох статей; але значно рідше неофіційні імена даються жінкам, на них, зазвичай, переходить прізвисько чоловіка або батька з додатковими доповненнями і фонетичними змінами, відповідаючи статі та сімейному стану.

Сьогодні важливою залишається проблема класифікації прізвиськ. Тому будь-який поділ у межах прізвиськ завжди умовний. Здебільшого, говорячи про прізвисько, маємо на увазі єдиничну, індивідуальну назву, проте системне вивчення народно-побутової антропонімії кожного регіону вимагає фіксації сімейно-родинних, внутрішньо сімейних, групових, колективно-територіальних, інтимних неофіційних антропонімів, які надзвичайно цікаві та колоритні.

Г. Архипов поділяє прізвиська за походженням на чотири групи: а) прізвиська, дані рідними, родичами чи батьками, які служать другими іменами (найчастіше серед представників старшого покоління); б) прізвиська, дані чужими людьми, які закріпилися за іменованими як неофіційні імена; в) тимчасові прізвиська (найчастіше даються серед школярів); г) прізвиська-табу (часто наявні серед молоді)<sup>2</sup>.

На думку З. Нікуліної, на основі семантичних відношень прізвиська можна поділити на три групи: 1) офіційно-характерні, які характеризують особу за якоюсь її індивідуальною ознакою; 2) генесіономічні, що характеризують іменованого через вказівку на когось із родичів; 3) відпрізвищеві, які не характеризують, а лише називають іменованого<sup>3</sup>.

П. Поротников виділяє також три групи

прізвиस्क: сімейно-родові, особисто-індивідуальні, колективно-територіальні. Сімейно-родові прізвиська сприймаються як жартівливі, особисто-індивідуальні як образливі, бо вони мають більше експресії і використовуються при найменуванні відсутніх осіб<sup>4</sup>.

Р. Осташ стверджує, що термін „прізвиско” існує у мовленні і немає якогось емоційного відтінку, слово це нейтральне. Найчастіше воно поєднується з прикметником „вуличне” (прізвисько), рідше доводиться чути „родове”, „родинне” (прізвисько). Слово „вуличне” підкреслює те, що це прізвисько неофіційне, вживається на території одної вулиці і села<sup>5</sup>.

Як ми бачимо, прізвиська побутують в українській лексиці досить давно. Вони є поширеними та популярними в усі періоди, адже це вияв національної особливості народу, його культурних та моральних рис. Але дослідження цієї специфічної частини антропонімії, як бачимо, розпочалися досить пізно. Але на даний момент ця галузь розвивається досить активно. Проблемним питанням є класифікація прізвиस्क, оскільки розвиваються з кожним днем і мають свою специфіку, що не дає можливості швидко і точно згрупувати їх.

Практика найменування людини свідчить про те, що, крім особового імені, людина могла мати й ім'я, дане їй в різні періоди життя рідними, близькими або суспільством. У побуті могло бути використаним здебільшого некалендарне ім'я, воно було простішим, зрозумілішим. Ці власні імена прекрасно виконували свою основну функцію – називати людину, вказуючи при цьому на її реальні ознаки. Такі власні назви називаються прізвисками, „вуличними” прізвисками.

Як відомо, сучасні офіційні прізвища людей сформувалися на базі прізвиस्क. Процес творення прізвищ давно припинився, а процес виникнення прізвиस्क триває і сьогодні. Однак неофіційні антропоніми, на відміну від офіційних, ще недостатньо вивчені в теоретичному аспекті. Прізвиська є не менш цікавою та перспективною системою для наукового дослідження. Цікавим є те, що неофіційні найменування приховують у собі інформацію про лінгвоментальну та етнокультурну особливість українського народу.

Уміння вдало помітити й точно зафіксувати лінгвістично окрему рису людського характеру, добрий гумор, дотепність із давніх-давен притаманні українському національному характеру. Цим і пояснюється семантичне розмаїття прізвиस्क.

Прізвиська віддзеркалюють загальний сві-

тогляд, національну специфіку іменувачів та іменованих, переважно пов'язану з практикою національного буття, спосіб їх мислення, який характеризує духовність людини в конкретній історичній ситуації, способи засвоєння культури, притаманні для соціуму на певному етапі історичного розвитку.

Перспективи розвитку антропонімії правдоподібно вбачають у безперервному зв'язку з іншими науками, зокрема правом, історією, етнографією, мовознавством, психологією та ін. Очевидним є зв'язок антропоніміки з етнографією. Досягнення ономастичної науки мають важливе значення для вирішення проблем міфології, етногенези народів та інших важливих теоретичних питань етнографії.

Відомо, що власні імена будь-якого народу походять з апелятивної лексики. Церковно-християнські власні імена теж походять від старосєврейських, старогрецьких і латинських апелятивів. Якщо розглянути особові назви давнього історичного минулого різних народів, то неважко помітити, що у більшості випадків вони колись вийшли з одних і тих же шарів апелятивної лексики. А це, у свою чергу, яскраво свідчить про спільні мотиви номінації, що мали місце і при наданні різних прізвиस्क товаришами дитинства, односельчанами і у виробничих колективах або війську. Генетично автохтонні власні імена-прізвиська давалися безпосередньо після народження, в певних родинно-побутових умовах, батьками чи рідними і переважно з якоюсь, крім номінативної, ще й забобонно-містичною метою. Вуличні ж прізвиська давалися людині, принаймні починаючи з того часу, коли вона з'явилася в людському колективі як суб'єкт. Відомо, що такі прізвиська могли прикріпитися до людини на все життя, а потім передаватися спадково як рідкісні прізвиська, які з часом ставали прізвищами.

За своїм призначенням, семантикою, структурою, ступенем та характером експресивності прізвиська не однорідні. Загальновідомою є класифікація В. Чабаненка, який поділяє прізвиська за призначенням на три групи:

1) індивідуальні прізвиська, тобто такі, що служать для називання однієї особи;

2) колективно-родинні прізвиська, тобто такі, що служать для називання всіх членів окремої родини;

3) колективно-регіональні прізвиська, тобто такі, що служать для називання всіх жителів населеного пункту або його частини, кутка<sup>6</sup>.

Досліджуючи власні імена та прізвиська, доходимо висновку, що більшість із них дано

за зовнішнім виглядом, фізичними вадами і властивостями людини, рисами її характеру, поведінки тощо. Для власних імен і прізвиськ використовувалися найрізноманітніші слова побутового використання. Дуже часто таке прізвисько переходило з покоління в покоління і ставало родовим ім'ям, тобто прізвиськом.

Слово „прізвисько”, за загальним визнанням, – один із давніх термінів. Одні вчені вважають, що до певного періоду прізвисько було еквівалентом особового неканонічного імені і лише пізніше набувало особливого прізвиськового змісту. До XVIII століття термін „прізвисько” використовувався в значенні додаткового, другорядного найменування особи, яке часто давалося жартома.

Українські прізвиська етимологічно описуються на різні семантичні групи загальнонародної лексики. Але не всі ці групи однакова представлені у прізвиськах. Більша частина наших прізвиськ граматично оформлена як загальнонародні іменники. При встановленні лексичної основи прізвиськ ми будемо дотримуватися поділу їх на групи, залежно від того, що засвідчено в їх основі.

За характером лексичної бази наш фактичний матеріал поділяємо на відомі (переважно відантропонімі) та відапелятивні прізвиська.

**Відантропонімі** прізвиська переважно мотивуються прізвищами (рідше – іменами) відомих людей: історичних та політичних діячів, літературних і казкових персонажів, героїв з кінофільмів тощо: *Арнольд, Афродіта, Білосніжка, Бісмарк, Віцин, Нікулін, Мадона, Розенбаум, Спрудж, Теліга, Фантомас*.

Прізвиськами заміжніх жінок жителі села нерідко використовують андроніми, утворені від імені чоловіка, його прізвища або навіть апелятивної особової назви за допомогою андронімічних формантів: *Бабенчиха* (від прізвища Бабенко), *Бараниха* (від прізвища Баран), *Василенчиха* (від прізвища Василенко), *Волощучка* (від прізвища Волощук), *Тутунариха* (від прізвища Тутунару), *Урсачиха* (від прізвища Урсакі).

Помітну групу становлять прізвиська, в основі яких засвідчено імена та прізвища: *Галушка* (Галина), *Глобус* (від прізвища Глобак), *Гнида* (від прізвища Гнидко), *Горобчик* (прізвисько людини Воробець), *Зелений* (від прізвища Зеленівський), *Клімпушійка* (від прізвища Клімпуш), *Кукурудз* (від прізвища Кукурудзяк), *Птіца* (прізвисько людини Воробець), *Сокол* (від прізвища Соколовська), *Семен* (від прізвища Семенок), *Шульок* (від

прізвища Шулько), *Циганета* (від прізвища Циган), *Турундук* (від прізвища Тремблук), *Тарабальчик* (від прізвища Тарабалка), *Свищик* (від прізвища Свистович), *Перець* (від прізвища Перець), *Горошок* (від прізвища Грохольський), *Венек* (від прізвища Вітвицький), *Шева* (від прізвища Шевчук) тощо.

**Відапелятивні** прізвиська репрезентуються особовими (агентивними, атрибутивними та ін.) і неособовими назвами. Серед перших (прізвиська розряду „nomina personalia”) – прізвиська, в основі яких засвідчено назви професій, занять, військових звань: *Вака* (пасе корів), *Жилятка* (шив жилетки), *Пошталійон*, *Пензлик*, *Художник*, *Доктор*, *Завгар*, *Закон Ома* (вчителька фізики), *Капітаніха* (дід був капітаном), *Кнуриха* (була завідуючою свиноферми), *Лісник*, *Поштарик*, *Прокурор*, *Свинарик* (працювала свинаркою), *Вчителька*, *Бібліотекарша*, *Діректриса*, *Рибак*, *Бригадир*, *Професура*, *Пошталійонка*, *Пекарка*, *Мусорищик*, *Пензлик*, *Шпатель*.

Приклади дають підстави стверджувати, що в основу прізвиськ лягли назви людей за тими професіями та родом занять, суспільним станом, які були на період утворення прізвиськ і з різних причин здавались найбільш влучними характеристиками людей.

Прізвиськами виступають назви спорідненості та свояцтва, соціального стану, етнічними: *Босак*, *Козак*, *Осадець*, *Мамчак*, *Тіточка*, *Магаль* (пол. *tag* „жрець, священник” – ПЗУ, 352); *Басараб*, *Кацап*, *Жидик*, *Мула*, *Рус*, *Урбан*, *Москаль*, *Гоцул*, *Поляк*, *Американець*, *Німець*, *Циганка*.

Традиційним джерелом творення прізвиськ є прикметники, від-прикметникові деривати та інші атрибутивні назви. До цієї групи відносимо прізвиська, утворені від назв за індивідуальними ознаками.

Індивідуальна ознака, яка лягла в основу прізвиська, могла бути позитивною або негативною. Багато цих прізвиськ утворилися від: а) назв за зовнішніми ознаками чи зовнішніми вадами людини: *Баран* (кучерявий), *Білосніжка*, *Бочка*, *Довгоносик*, *Дранка* (дуже бідний), *Дюймовочка* (маленька на зріст дівчинка), *Зубатий*, *Квадратний*, *Клаповухий*, *Коротченко*, *Курносий*, *Куюз* (пряма і довга шия, як кукурудза), *Лабуш* (великий розмір ноги), *Лисий*, *Монгол*, *Півонія* (гарна, як квітка), *Пуляк* (людина з великими очима), *Рижий*, *Хандрик* (завжди ходить неохайний), *Чапля* (високий чоловік і має довгі ноги), *Чмо* (негарний), *Вус* (у 7 класі почали рости вуса), *Німий* (чоловік через хворобу погано розмовляє), *Кобзон* (така ж стрижка), *Ленін*

(схожі риси обличчя), *Партос, Роза, Фортунат* (схожі на героїв фільмів), *Бузьок* (довгі ноги), *Кінь, Зуб, Шульок, Кукурудз* (характеристика великих зубів), *Рижик* (руде волосся), *Гумовий* (легка пластика рухів), *Пінгвін* (маленький і повний), *Мишка* (маленька людина, яка всього боїться), *Слимачок* (товстий); *Колобок, Шуфляда* (нижня щелепа чоловіка нагадує шухляду), *Дев'ятка* (повна людина), *Гудзик* (хлопець низького росту і повнуватий), *Руда, Ряба, Бурацек* (випиваючи, чоловік стає дуже червоним), *Малишка, Рула* (у чоловіка великий ніс), *Красавчик, Бумбу* (чоловік низького росту), *Большой, Товстий, Горбуль, Чайник* (людина низького росту і лиса), *Шмарьок* (хлопець дуже шмаркатий) та ін.; б) назви, які вказують на риси характеру та поведінки, розумові здібності та внутрішній світ людини тощо: *Бджілка* (працьовита людина щодо футболу), *Баран* (дурний чоловік), *Жид* (скупа людина), *Щур* (в'їдливий чоловік), *Кугут* (задиркувата людина), *Коза* (багато говорить непотрібного), *Індик* (людина в гніві), *Бурік* (нахабна людина), *Артист, Баламут, Жидик* (дуже хитрий), *Ковчак* (любить дуже працювати), *Квочка* (багато говорить, „кудкудакає, як квочка”), *Рецидивіст, Ледайда* (ледачий), *Лисичка* (дуже хитра, жінка любить за всіма стежити), *Лопух* (нічого не розуміє), *Макуня* (з дитинства любив їсти зелений мак), *Ніжик* (не любив працювати, грівся на сонці), *Падула* (напившись, падає під парканами, не доходючи додому), *Оселедець* (любить ловити рибу), *Пиріг* (любив їсти вареники), *Смердючка* (завжди неприємний запах), *Цвірінькало, Шкварок* (дуже любить їсти м'ясо), *Криша* (місцевий авторитет), *Нещастя* (чоловік п'є і погано виглядає), *Вовк, Кугут* (агресивний чоловік), *Жук* (хитрий чоловік), *Звір* (агресивний чоловік), *Золота* (дуже правильна поведінка), *Мегера* (зла), *Пантера* (зла), *Перець* (красивий, знаменитий хлопець), *Сорока* (багато говорить), *Чортиха* (непосидюча, „завжди на збитках”), *Котик* (милий, хороший, культурний чоловік), *Цап, Лисиця* (хитра), *Циплятко* (маленький, але дуже говіркий хлопець) та ін.

Найсприятливішою базою для творення прізвиськ є неособові назви – прізвиська розряду „nomina impersonalia”. Найбільшу групу становлять антропоніми, в основі яких лежать: а) назви свійських і диких тварин: *Кабан, Квочка, Коза, Крілик, Курка, Лев, Лисичка, Песик, Пінгвін, Слон, Страус, Цап, Засць, Олень, Равлик, Миша, Вовк, Ведмедик, Крокодил, Котик, Кугут, Поросятко,*

*Циплятко, Качка, Корова, Єндик, Мавна, Кінь, Кім, Кітка, Пантера, Щур, Щуриха, Кузутиха* тощо; б) назви птахів, риб, комах та гризунів: *Вош, Жук, Хрущ, Муха, Жаба, Карась, Окунь, Карп, Щука, Ящірка, Кобра, Ворона, Голубка, Горобець, Сова, Шпак, Сорока, Качка, Лебідь, Орел, Синиця, Соловей, Рак, Рибка, Щука* та ін.

Менш продуктивними для творення прізвиськ є: а) назви рослин, продуктів харчування, які засвідчено у прізвиськах: *Лопух, Макуня, Пиріг, Сало, Шкварок, Дуб, Тополя, Береза, Роза, Квіточка, Граб, Кукурудз, Фіалка, Півіноя; Копчонка, Перець, Пляцок, Пончик, Помідорчик, Сало, Сливка, Сухарик, Шкварок, Таранька, Чіпс, Піца, Бараболя, Сільодка, Копчонка, Батон* і т.д.; б) антропоніми, в основі яких лежать назви предметів побуту, знарядь праці, представлені такими прізвиськами: *Бочка, Булава, Торбинка, Дошка, Чайник, Каністра, Швабра, Штахета, Патик, Болт, Шуруп, Патрон, Шланг, Шпатель.*

Як бачимо, найбільш помітні групи становлять прізвиська, в основі яких лежать назви за зовнішніми ознаками, рисами характеру, поведінки та назв тварин.

Наші спостереження засвідчують, що прізвиська, які характеризують особу за зовнішністю, вступають у синонімічні відношення, утворюючи синонімічні ряди, члени яких є назвами, об'єднаними тотожною мотивувальною ознакою: *Бочка, Качка, Пінгвін* (за формою тіла), *Баран, Беця, Пугачова* (за виглядом волосся), *Страус, Чапля* (за розміром ніг та шиї), *Коза, Кугут, Песик, Цап* (за характером поведінки) та ін.

Як бачимо, у прізвиськах найчастіше переважають лексеми з негативним (рідше – позитивним) забарвленням. Це пояснюється тим, що людина частіше помічає негативне у зовнішньому вигляді, поведінці денотата, ніж позитивне. Прізвисько практично безпомилково може виділити особу в колективі, називаючи людину за її яскравими особливостями.

Не можемо не згадати прізвиська, дані козаками своїм побратимам, які поповнювали лави запорожців, згодом ці прізвиська стали прізвиськами: *Тягнирядно, Неплюй, Моргниоко, Підкуй'ята, Задержіст, Вернигора, Хватаймуха, Дуридівка, Лупиніс, Мориквас, Непийпиво, Нейжбориц, Панібудьласка, Затувлівітер, Засядьвовк, Береживус, Острижиборода, Недохиличарка, Одімкникомора* тощо.

Індивідуальні прізвиська з часом можуть замінюватися іншими. У відапелятивних пріз-

виськах відбилася творчість народу, його до-тепність та образність.

ЛІТЕРАТУРА:

<sup>1</sup> Чучка П. П. Розвиток імен і прізвищ // Історія української мови: Лексика і фразеологія. – К., 1983. – С. 592–620.

<sup>2</sup> Архипов Г.А. Прізвища жителів села Середня Юра / Г.А.Архипов // Ономастика Поволжя. – Уфа, 1973. – Вип. 3. – С. 28-35.

<sup>3</sup> Никулина З.П. Из наблюдений над группой прозвищ по внешнему признаку / З.П.Никулина // Имя нарицательное и собственное. – М.: Наука, 1978. – С. 173-179.

<sup>4</sup> Поротников П.Т. Групові та індивідуальні прізвища в говорах Галицького району Свердловської області / П.Т.Поротников // Антропоніміка. – М., 1970.

<sup>5</sup> Осташ Р.І. Типи імен за походженням / Р.І.Осташ // Міжетнічні зв'язки в українській антропонімії XVII ст. – К. : Наук. думка, 1989. – С. 118-124.

<sup>6</sup> Чабаненко В.А. Прізвиська в системі експресивних засобів народно-розмовної мови (на матеріалі говірок Запорізької та Дніпропетровської областей) / Чабаненко В.А. // Повідомлення української ономастичної конференції. – К.: Наук. думка, 1976. – С.16-20.

**Ruliova N. PERSON'S INFORMAL NOMINATION AS A MEANS OF EXPRESSING HUMOUR.**

The informal system of nomination has been not sufficiently investigated, particularly in its theoretical aspect. Street names may be regarded as a very productive field of research along with surnames, personal names and dialectisms.

Ukrainian linguists differentiate three stages of peculiar interest in nick- names. These are: the late XIX century, the 70 ies of the XX th century, and the early XX century.

Nick-names are given in both childhood and adolescence. However, they are most popular at the mature age. Nick-names are given to people of different nationalities and Social status, to representatives of both sexes. Nevertheless, women get nick-names much more seldom than men. They mostly acquire their husbands' or fathers' surnames, with all the supplementary additions and their family status.

The most traditional sources of generating nick-names are adjectives, adjectival derivatives and other attributive names. This group includes the nick-names that derive from various names according to their individual features, the latter containing any positive or negative colouring. A great number of the above mentioned nick-names have originated from the names having vivid external features or external draw backs of people, as well as from the names, pointing at person's character inner world, etc.

**Key words:** *anthroponomy, appellative, name, individual nicknames, possessive derivatives, appellative derivation anthroponomy.*